

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Appellatio Per Reverendissimvm Dominvm Archiepiscopvm Colonien. interposita in negotio Religionis

Hermann <V., Köln, Erzbischof>

[Köln], [1545]

VD16 K 1730

Was Euangelion nun zu Bonne im Ertzstift Cöllen geleret vnnd gepredigt
wirdt etc. Jtem/ Die andere vertheidigung vnnd erclerung der Christlichenn
Leere in etlichenn furnemen heuptstuckenn so dieser ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-35032

nouerant, abstrahi passi sunt: sed liberum nobis permiserunt, ut ex ipsis & alijs uiros pios & moderati ingenij deligeremus, qui communicato Consilio rationem siue conceptam formam Reformationis prædictæ unâ cum eis, quos ad hanc rem conficiendam delegissemus, latius expendere, quæq; ad commodissimam Ecclesiasticæ Reformationis rationem facere quoquo modo uiderentur, latius statuere ac præscribere curarent. Quo facto aduersarij multo magis irritati inflammatiq; fuerunt, nec ullum finem aut modum fecerunt, non solum deprauandi oppugnandiq; hoc nostrum institutum, sed etiam infamandi eos, quorum ad id opera utebamur. Eaq; de causa illorum uocationem & ministerium acerrime impugnarunt, in eoq; scripto pleno omnis arrogantiae & contumeliosæ reprehensionis, nos, qui de ipsis bene meriti sumus, nostrumq; institutum sanctum multis probris onerarunt. Tametsi illi uocationem, innocentiam & doctrinam suam optimis & firmissimis argumentis defenderant, idq; libellis in publicum æditis, sub titulo.

Was Euangelion nun zu Bonne im Ertzstiffe Cölln geleret vnd gepredigt wırde etc. Item/ Die andere vertheidigung vnd exclerung der Christlichenn Leere in etlichenn furnemen heuptstuckenn so dieser zeit zu Bonne/ 20.

Quæ quidem scripta nos hoc in loco & uice grauaminis pro iustificatione præsentis Appellationis repetimus, atque pro repetitis haberi uolumus. Itaq; aduersarij his omnibus posthabitis & contemptis, cum nos eodem anno secundum conuētum prouincialem indixissemus, & conscriptam Reformationis formulam (quam Capitulo aliquot ante diebus legendam inspiciendamq; miseramus) ordinibus prouinciæ exhibuissemus, precati, ut singuli ordines certos aliquot eosq; eruditos, tranquillitatis Christianæ amantes, & bonos uiros deligerēt, qui cum ijs, quos ad eam rem nos daturi eramus, conceptam à nobis Reformationem instituendæ Religionis perlegerent, omnia eius capita diligenti animi iudicio excuterent, & sicubi opus esset, corrigerent, breuiter ita perficerent, ut uerbo Dei quàm maxime consentanea essent, atq; ad restituendam Ecclesijs doctrinam & disciplinam Christi quàm efficacissimè ualerēt, non solum hanc iustissimam & pernecessariam petitionem contemptim reiecerunt, uerum etiam librum à nobis oblatum contumeliosè criminati sunt, quasi innumerabilibus falsis & hæreticis doctrinis præceptisq; scateret. Cuius tamen rei ut fidem facerent ac probationes adferrēt, adduci nullo modo potuerunt, prætexentes angustiam temporis ad excutiendum librum non sufficientis, dariq; sibi tempus longius postulabant: Vt scilicet uniuersam Reformationem, quo minus ea pijs ingenijs proponeretur, confutarent.

Quan

Quaunque autem nos tam insidiosam dilationis petitionem rejicere optimo iure potuissemus, præsertim cum aduersarij librum fere quatuordecim diebus, antequam reliqui ordines, inspiciendum accepissent & præmeditati ad hanc causam accessissent, meritoque, si quid habuissent reprehensione dignum, id coram alijs statibus prouincialibus proponere, ac in medium proferre debuissent. Cum iuris & moris sit, uoces in communi, & non seorsim dare, quo maturior fiat deliberatio per congregatos. Ne tamen ulla in re, uel aduersariorum uoluntati defuisse: uel sancti huius conatus progressum neglexisse uideri possimus, placuit, ut aduersarij haberent duarum, aut si opus esset, quatuor septimanarum spacium, inter quod ea, quæ improbarêt loca, in libro nostro monstrarent, & cur improbanda ducerent, simpliciter explicarent. Et uicissim, quæ pro locis illis ex uerbo Dei, & cæteris Ecclesiæ traditionibus adduci possent, semotis affectibus & odijs, religiose cognoscerent.

Verum aduersarij nihil minus in animo habentes, quàm curare, ut pia & sincera Reformatio constitueretur, sed potius omni animi impetu in id incumbentes, ut pleraque etiam, reclamantibus conscientijs, damnarentur, composuerunt librum, quem Antididagma inscripserunt, in quo nihil aliud agunt, quàm ut prænominatam formulam instituendæ ac reformandæ Ecclesiæ propositam in uniuersum improbent, quæ à nobis de sententia sacrosancti Euangelij, Prophetarum & Apostolorum pie & rectè conscripta, etiam ex ueteribus scriptoribus in exemplum reparandæ Ecclesiæ desumpta atque tradita sunt, arguant sua omnia, commendent, nihil denique probent, nisi quæ falsis hominum opinionibus in Ecclesiæ usum inducta sunt. Itaque præfixa est eidem libro præfatio grauissimarum ac falsissimarum criminationum plena, in qua, odio nimirum Christianæ & solidæ Reformationis commoti, eo etiam prolabantur dementia, ut asseuerare palam in ea non uereatur, malle sese immansissimo & hæreditario ac insatiabili Christiani sanguinis hosti Turcæ dedere illiusque crudelissimam & foedissimam seruitutem, & in omni memoria inauditam tyrannidem ferre, quàm à concepta semel sententia uel quicquã discedere, uel se cum Protestantibus (quos Sectarios uocant) coniungere, aut denique piam Ecclesiæ concordiam resarcire, id quod in processu causæ latius deducetur, ac sigillatim amplius suis loco & tempore congruis & oportunis declarabitur & ostendetur.

Neque hac facti indignitate atque insolentia contenti fuerunt aduersarij, sed etiam illum librum paulo post, primo Germanicè, deinde Latine, magnifico cum titulo typis excudi, ac ubique locorum diuulgari ac uenundari fecerunt: quæ res quoniam apud imperitã plebem uidebatur doctrinæ diuortium, dissensionemque ad deterrendas uel saltem confundendas pauidas conscientias gignere

B ij posse:

posse: cōmonuimus rursus, ut ex omnibus prouinciæ ac statuum ordinibus certi aliquot boni uiri deligerentur, qui causæ huius dimicationem componerent, statuerentq; quid amplectendum aut fugiendum in tota nostra conscriptione putarent: Interim quo minor esset confusio, additionem Antididagmatis remouerentur: darentq; hanc operam Iesu Christo & eius Ecclesiæ, ut quæ ad ueram & solidam doctrinam pietatemque pertinerent, summo studio perficerent.

Sed hæc tam pia commonitio, & causa Iesu Christi, nihil ualuit apud aduersarios, quò minus illi non solum indignis iniurijs ac contumelijs, quæ in usum ac doctrinam ueræ Ecclesiæ concepta ac proposita à nobis fuerant, inuerecundè afficerent, uerum etiam ad Cæsaream Maiestatem, & Romanorum Pontificem, ad inflammandum eorum animos literas dederunt, quibus nos atrocissimè accusarunt: Nec multo post, his omnibus adiecerunt turbulenta, friuolam & temerariam appellationem, in qua nihil illi atrocissimorum criminum prætermiserunt, quod non in studia atq; actiones nostras incredibili impudentia, peruicacia, atq; adeo impietate singulari effuderunt. Nempe nihil nos cum ministris nostris, sprete omni ratione legis diuinæ, sanctorum Canonum, numeris Episcopalis, atq; decretorum Imperialium, quæ ipsi subscripserimus, agere aliud, quàm ut in Coloniensi prouincia dissensionem, emulatio- nes, rixam, sectam, & nouam subinde ac uiolentam turbationem diuini cultus exciterentur, unde Ecclesiæ Metropolitanæ uastatio, insignis Diocæseos indubitata euersio, almae Vniuersitatis interitus, Catholica Religionis extirpatio, omnis obedientiæ dissipatio, rerum omnium horribilis confusio, deniq; totius inferioris Germaniæ ruina sit consecutura.

Et ut breui oratione, quæ uolumus, quæq; causa postulat, dicamus, aduersarij nostri prouinciales Ecclesias sine ulla intermissione sollicitant, instigant, impelluntq; ut suæ impie appellationi adhæreant, prout & quasdam circumiacentes Ecclesias importunis suis instigationibus, eo audaciæ & impietatis cōmouerunt, ut interpositæ appellationi sese adiunxerint: nihilq; non faciunt, ut Reformationē pie inchoatam radicitus extirpent, uerbum Dei & renascens Euangelium rursus opprimant, populo superiores abusus obrudāt, horribiles idololatrias in usum reuocent, ueros cultus Dei abrogent, superstitionosas Ceremonias restituant, rectam doctrinā pijs mentibus eripiant, seditiones concitent, defectionem parent, deniq; ut nos in hac sollicitudine ac summa cura restituendæ ac reparandæ Ecclesiæ singulari, cum impietate non solum turbent, inquietent & molestent, uerum etiam omni dignitate exuant, tandemq; ex uniuersa Diocæseijciant.

Cum

Cum itaq; omnia & singula præmissa sic, ut præmittitur, se habeant, & aduersarij, ut dictum est, nostrum hunc conatum & studium reparandæ Ecclesiæ in grauissimas, falsas & impias criminationes adducant, eius odio commoti, nos diuersis exquisitis medijs multipliciter molestarint, uexarint, inquietauerint & turbauerint, ac molestant, uexent, inquietent, impediant & faciant, quominus dicta Reformatio in usum Ecclesiæ adduci possit, & quod grauius est, commoueri nulla pietate queant, ut quæ ad turbulentam seditionem uergere uideant, ab illis sibi temperent, sed contra indies magis magisque conspirationem aduersus nos excitent, & ad quosdam Comites, nobiles, oppida, ciuitatesq; nostras literas dent, quibus sollicitant & adhortantur, ut à nobis, tanquam domino suo atq; ordinaria potestate, ad ipsos deficiant: sicut illa uerba ad Senatum & populum ciuitatis Kempenæ, & plerosq; alios nostros subditos scripta, & per totum nostrum Archiepiscopatum dissipata clare testantur: *Ir neben den andern Stenden vnd gemeine Landtschafft bey vns dem Capitel pleiben/ vnd vns gehorsam sein/ vnd dem Herrē/ vñ den seinen nit.* Et interim Canonibus caueatur, ut Clericus suo Episcopo inobediens, aut ei insidias parans, aut contumeliam, calumniam, aut conuitia inferens, deponi debeat, præsertim cum incorrigibilis sit. Sitq; insuper iniunctum Episcopo, ut clericos ab insolentijs arceat, magna nobis & necessaria causa est, quamobrem huius insignis iniuriæ indignitatem ab Ecclesia Dei, honestissimisq; institutis arceamus atque propellamus: præsertim cum hæcenus aduersarij in repurgandis uitijs, non solum præfractè contumaces, sed etiam negligentes & supini fuerint, & sint, cautiūq; Canonibus sit, ut si Suffraganeus aut Capitulum nõ faciat ea, ad quæ tenetur, quod tunc Archiepiscopus eo inuito supplebit uicem illius, & in Parochia ordinabit clericos, ac ministros instituet in Ecclesijs, & c. Habemus enim nos Iurisdictionem ordinariam, cogimurq; in primis Deo reddere rationem nostræ uillicationis: quod & eo magis considerare nos oportebat, quod senex & exactæ fere ætatis simus, & proxime apud Deum migraturi, quodq; tanquam Princeps Elector unã cum Statibus Imperij Ratisponæ promiserimus Reformationem nostræ Ecclesiæ constituturos nos esse: Quæ si omnia ita, ut dictum est, non forent, si ulla honesta ratione mutare institutum possemus, tamen constantiæ grauitatisq; nostræ non erat, contra rectam conscientiam nostram, cui semper, etiam contra superioris potestatis iussum obtemperandum est, agnitã ueritatem uel deferere, uel ueteres abusus restituere. Ad hæc, cum iure permissum sit, ut Episcopus solus requisito consilio Capituli, licet non habito consensu, ueterem ritum aut consuetudinem tollere possit per suum Statutum, si ualde enorme præiudicium patiatur Ecclesia, & notissimum sit ex antiquis ritibus & obseruantijs, incredibile damnum & periculum animarum

Ecclesias nostras passas esse, & longe grauius, si restituerentur, passuras fore, deniq; cum iure Canonum expresse caueatur, posse Episcopum, si iniuste in iure suo Episcopali grauetur aut molestetur, aut uerisimiliter molestari timeat aut turbari, appellare ad generale Concilium, idq; maxime & ante omnia procedat in causa fidei & Religionis, in qua Concilium, & non Papa debeat esse iudex: cumq; ipse Pontifex, cuius proprium officium est certam Christi doctrinam in Ecclesia retinere, nullo animi iudicio, sed pessimorum hominum criminationibus falsis adductus, indicta causa hærescos nos, atq; furiosæ insanie damnauerit, impiuq; hæresiarcham & Archiepiscopi nomine indignum famoso scripto nominauerit. Postremo cum in multis Comitibus per Cæsare. Maiest. & reliquos ordines sacri Romani Imperij pragmatica sanctione constitutum sit, quod iste & consimiles fidei & Religionis controuersæ non aliter, quam in libero, Christiano, ac in Germania indicendo Concilio amicabiliter conciliari & concordari debeant, etc. His omnibus de causis, indignissimisq; iniurijs comoti nos: & quod intelligamus, non solum nos, ordinesq; ac reliquos status nostros, & quicumq; nobis adherent uerum etiam reliquos Imperij ordines, qui præmissis pragmaticis sanctionibus interfuerunt, easdemq; subscripserunt, per præmissa multipliciter & grauissimè læsos, grauatos, oppressos & contemptos, ueriti etiam eos in posterum grauius lædi, grauari, opprimi & contemni posse, propterea quod iidem aduersarij non contenti sunt grauissima nos contumelia effectos esse: sed etiam in eam inuerecundam animorum impotentiam coniecti sunt, ut eos, qui nobis tanquam domino suo atq; ordinario Episcopo iurisurandi Religione obstricti sunt, ueluti quidam ex Capitulo nostro, Clero & Vniuersitate, etiam nostri consiliarij, commissarij, Vasalli, & alij impie cogant, præter datam fidem, præter naturæ obligationem, præter iurandum, sese interpositæ appellationi ipsorum contra nos inscribere, & eius se consortes facere. Præter hæc quoq; conantur, contra omnem ordinariam potestatem, ius diuinum atq; humanum, inquisitionem in omnes eos, qui nostram Reformationem, doctrinam piam, & salutarem Ecclesiæ administrationem amplectuntur, proponere, qua facti, odijq; indignitate quid dici potest crudelius? Inciuile & inhumanum esse iudicant leges ciuiles, seruum hominem contra suum dominum habere testimonij dictionem. Sed aduersariorum crudeli edicto nostri aliquot homines, ut iam dictum est, coguntur in perniciem nostri ipsorum domini inscriptionem facere. His alijsq; de causis grauissimisq; iniurijs nos omnibus melioribus modo, uia, causa & forma, quibus melius & efficacius possumus & debemus, pro nobis ac nostris, omnibusq; alijs & singulis huic appellationi adherentibus & porro adhaerentibus, à præmissis turbationibus, impedimentis, molestationibus, diffamationibus, iniurijs, cõspirationibus, molitionibus, & conaminibus, in stinclu magis quorundã factorum
homi

hominum, quam unanimes consensu totius Capituli, Cleri & Vniuersitatis sue
 cessiue factis & illatis, fiendis & inferendis, unâ cum omnibus & singulis emer
 gentibus, incidentibus, annexis & connexis, actisq; & actitatis & processu
 bus, quibuscumq; præmissorum occasione, quomodolibet factis & secutis, ac in
 posterum forsan secuturis, cæterisq; grauaminibus quibuscumq; à prædictis
 aduersarijs, omnibusq; alijs & singulis sua quomodolibet communiter uel diuisi
 sim interesse putantibus, inflictis, & adhuc perdurantibus, & in posterum
 forsitan infligendis, comminatis, ad liberum, Christianum & generale in Ger
 mania celebrandum Concilium, uel si id haberi non possit, ad nationale, aut Im
 perialem conuentum tâquam legitimum in causa fidei & Religionis nostræ iu
 dicium, coniunctim & diuisim in his scriptis prouocamus & appellamus, no
 bisq; à uobis, qui huic actui interestis, pariter etiam à uobis Notario publico,
 seu alio quocumq; qui nobis dare & concedere potuerit & ualuerit, apostolos
 saltem testimoniales, primo, secundo, tertio, instanter, instantius, instantis
 sime, sæpe, sæpius, sæpissime, dari petimus & repetimus, submittentes & sub
 iicientes nos reliquosq; nostros status, obediens Ecclesias, & totam prouin
 ciam & quoscumq; nobis adherentes & adherere uolentes, necnon & singula
 res personas eorundem & illorum omnium res, priuilegia, libertates, iura, re
 galia, feuda, dignitates, & statum negotij præsentis, singulari tuitioni, defen
 sioni & protectioni prædicti liberi, Christiani & generalis seu nationalis
 Concilij, aut Imperialis conuentus: Insuper aduersus omnes & singulos, cui
 uscumq; status, conditionis & dignitatis fuerint, qui huiusmodi appellatione
 pendente aduersus nos & nostram Metropolitanam Diocœsim, ordines, sta
 tus & subditos, adherentes uel adheruros, eorumq; bona & res quicquam quo
 modolibet temerario ausu attentare præsumpserint, solenniter, publice & ex
 presse protestamur de nullitate, & pænis huiusmodi innouatoribus & atten
 tatoribus in iure comminatis, eo ipso incurrendis, deq; intimando, insinuando,
 & prosequendo hanc appellationem, necnon causam & causas huiusmodi præ
 tactas loco & tempore congruis & oportunis. Saluo iure addendi, mimiendi,
 & c. & aliam appellationem & appellationes de nouo interponendi,
 prout iuris & moris fuit & est. Super quibus unum uel plu
 ra, instrumentum uel instrumenta in publica & au
 thentica forma nobis conscribi petimus:
 Vosq; omnes, qui hic adestis, ad
 hanc rem conuocati, in
 horum omnium,
 quæ
 acta sunt, testes adducimus &
 interpellamus.

B iij Et ego